

LOMTEMPO

De rubriek *Confrontatie* brengt een uitdagende mening naar voren. De uitdaging geldt de lezer: u mag reageren. Onderschrijft u de gepresenteerde visie of wilt u juist de polemiek aangaan, formuleer uw mening dan scherp en bondig in maximaal 500 woorden. Stuur uw reactie binnen twee weken na verschijnen van het betreffende nummer naar *Noorderbreedte*. De redactie houdt zich het recht voor te lange reacties in te korten.

Willem Foorhuis

Grondverstuiving in het Noorden: een ecologische ramp

Afgelopen winter werd het weer eens op een onthutsende manier duidelijk: in het veenkoloniale gebied van Groningen voltrekt zich een ecologische ramp. Onderweg op de A7 van Groningen naar Nieuweschans wordt de argeloze automobilist getroffen door de aanblik van inktzwarte dreigende luchten. Midden op de dag, terwijl de zon uitbundig schijnt en een pittige oostenwind waait, zie je geen hand voor ogen. Een enorme 'dust-bowl' verplaatst tonnen stof vanuit de aardappelvelden naar... ja waarheen eigenlijk? Het antwoord is snel gegeven als het fraaie, met sneeuw bedekte landschap van het Drentse Aa-gebied opeens bruin en zelfs zwart blijkt te zijn. En dan gaat het alleen nog maar om de zware deeltjes; waarschijnlijk ligt het lichtere materiaal ergens in Engeland of nog verder weg. Hier voltrekt zich een ecologische ramp. Het beste deel van de bodem, de humus, verstuift en het materiaal slaat neer waar het helemaal niet gewent is, bijvoorbeeld in het Drentse Aa-gebied. En wat gebeurt er: een fotootje in het 'Nieuwsblad van het Noorden' en een mooi shot op de regionale televisie. Natuurlijk praat iedereen er thuis even over en daarna wordt nergens meer iets vernomen: niet bij de boeren, niet bij de inwoners of bij de bestuurders, zelfs niet bij de ecologen of de milieuactivisten. En dat terwijl de inwoners in het gebied, maar ook ver daarbuiten, het hele huis onder de stof hebben. Kinderen komen thuis met zwarte randen om de ogen en de troep loopt uit hun neus. Er is sprake van een maatschappelijk falen als we dit gewoon accepteren. Het is ook een heel trieste zaak, een

desolaat voorteken dat het landbouwsysteem z'n failliet tegemoet gaat.

Het is overigens opmerkelijk dat aan de Duitse kant van de grens de grondverstuiving nagenoeg niet voorkomt. Duitsland kent dit probleem niet. Men gaat er op een heel andere manier met veenkoloniën om: een betere inrichting en een minder intensief bodemgebruik.

In onze Veenkoloniën wordt de bodem verpest door een vruchtwisseling die ecologisch uit de tijd en economisch onverantwoord is. De bodem wordt kapot gespoten om fabrieksaardappelen te kunnen verbouwen, de structuur van de grond verslechtert door de verstuiving en daarna voegt men weer kunstmest toe om de vruchtbaarheid op peil te houden. Het is een ecologische ramp, een enorme verspilling. Het is de vraag hoe lang de maatschappij dit tolereert, maar het lijkt voorlopig niemand te deren.

Nuchter bekeken is het heel natuurlijk dat de Noord-Nederlandse zandgronden verstuiven. Ze zijn immers allemaal gevormd door aanvoer van materiaal door de lucht. Daarnaast is het, puur met een natuurbeheer-bril op, prachtig, die verstuivende Veenkoloniën. Momenteel wordt op veel plaatsen driftig gewerkt aan het inblazen van nieuw leven van stuifzandgebieden. Vegetatie en zelfs hele bouwvoren worden verwijderd met onder andere als doel om het zand weer op de wind te laten gaan. Veelal 'postzegelingrepen' in vergelijking met die grootschalig verstuivende landbouwgronden.

Landbouwkundig gezien wordt verstuiving natuurlijk minder gewaardeerd. In het bijzonder de moderne grootschalige landbouw heeft er last van. De overlast is enerzijds terug te voeren op de grote percelen (de wind heeft vrij spel, omdat er nauwelijks obstakels zijn) en anderzijds op de teelten (in de Veenkoloniën voornamelijk rooivruchten, waarvan de aardappel van oudsher de belangrijkste is) die tot gevolg hebben dat de landbouwgrond, juist in de stuifgevoelige periode, onbegroeid is.

Wat is er eigenlijk aan de hand en wat kan er tegen gedaan worden? We leggen deze vragen voor aan Gerrie Koopman, docent bodemkunde/natuurbeheer bij de opleiding Milieukunde van het Van Hall Instituut in Leeuwarden en in Groningen.

